

Skolbibliotek för bildning och utbildning

SOU 2021:3

Remissvar från Ydre kommun

2021-06-09

**Delbetänkande av Utredningen om stärkta
skolbibliotek och läromedel**

Stockholm 2021

Sammanfattning

Ydre kommun ställer sig positivt till utredningens förslag i stort genom en arbetsgrupp med skolbibliotekarie/lärare, elever, bibliotekschef och skolchef.

Ydre kommuns synpunkter i korthet:

Det är av största vikt att elever har tillgång till både analoga och digitala medier för att skolan ska kunna leva upp till sitt kompensatoriska uppdrag och skapa en likvärdig utbildning för alla elever. Det möjliggör att även de elever som inte är i närundervisning får ytterligare förutsättningar att klara sina studier.

Ydre kommun ser positivt på att skolbibliotek ska vara bemannade och för att kunna genomföra det är en liten kommun i behov av statligt ekonomiskt stöd. Även förslaget att utbilda utbildade skolbibliotekarier ställer sig Ydre kommun positivt till. Det kan även vara en ytterligare faktor till att samverka mellan skolbibliotekarie och undervisande lärare på skolan underlättas och stärks.

Även utredningens förslag att rektor är ansvarig för samarbete och utveckling samt att arbetet ska ingå i det systematiska kvalitetsarbetet ställer sig Ydre kommun positivt till.

Ydre kommun ställer sig positivt till att samverka mellan skolbibliotek och folkbibliotek regleras i en skriftlig överenskommelse. Idag finns ingen sådan överenskommelse utan samverkan sker på mer godtycklig basis och kan tyckas otydlig både för folkbiblioteks-personal och pedagoger. Brist på skriftliga överenskommelser försvårar också uppföljning av gemensamma verksamheter och läsförämjande insatser som också skulle kunna ingå i det systematiska kvalitetsarbetet.

Förslagets formuleringar kring återbetalning av utbildningskostnader uppfattas av Ydre kommun som strängt formulerat.

Utredningen föreslår att regeringen ska tillsätta ytterligare en statlig utredning om tillgång till bibliotek i förskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Remissen har redan konstaterat vikten av att förskolan och vuxenutbildningen bör ha tillgång till bibliotek, behövs det då vidare utredning av frågan? Forskning påvisar redan idag vikten av tidig språkstimulans och tillgång till böcker och läsning som avgörande för utveckling och senare läsinläring samt för att skapa likvärdig förskola. Ydre kommun föreslår därför att förskolan inkluderas bland de verksamheter som ska ha tillgång till skolbibliotek.

Ydre kommun anser att glesbygd och mindre kommuner bör prioriteras när eventuella statliga medel för bemanning av skolbibliotek, kompetensutveckling och inköp av medier fördelas. Detta eftersom mindre kommuner sällan har samma ekonomiska och geografiska förutsättningar att möta utredningens samtliga förslag.

Remissvar

1.3 Förslag till förordning (2022:000) om statsbidrag för vidareutbildning av lärare för skolbiblioteksverksamhet. §9. 1. den person som bidraget har lämnats för avbryter en sådan utbildning som avses i 3 § eller inte fullföljer utbildningen med godkänt resultat.

Ydre kommun anser att formuleringarna kring återbetalningskraven för statsbidragen för vidareutbildning av lärare för skolbiblioteksverksamheten är väl hårda. Värt att beakta är exempelvis att vidareutbildning kan behöva avbrytas på grund av flytt, omorganisation, sjukdom eller i värsta fall dödsfall. Att pengarna skall betalas tillbaka på grund av eget beslut om att hoppa av utbildningen kan dock vara en relevant anledning till återbetalning.

4. Erbjudna alla elever ändamålsenliga skolbibliotek

Ydre kommun ser positivt på detta, för att ge alla elever lika förutsättningar och öka likvärdigheten som skolan/skolverket/staten arbetar för. Det är viktigt att eleverna får den stimulans de behöver för att utveckla sina förmågor och skaffa ny input och intresse för litteratur och läsning samt ha tillgång till ett stort utbud av fakta från säkra källor. Samarbetet mellan skolbibliotekarie och lärare är viktigt och det kan med fördel utifrån detta resonemang vara en lärare som har fått skolbibliotekarieutbildning. Detta skapar också bättre förutsättningar för samverkan mellan skolbibliotekarie och folkbibliotekspersonal. Även förskoleklass bör ingå i skolbibliotekens målgrupp.

I SOU 2021:3 föreslås det en utredning för att se om förskolan ska finnas med. Detta ser huvudmannen positivt på. Enligt vikten av likvärdighet och språklig stimulans som forskning redan påvisar, samt läroplanen för förskolan som styrning kan förskolan kanske redan idag, utan utredning, ingå i skolbibliotekens verksamhet. Detta skulle ge förskolan möjlighet att få ta del av den kompetens och samverkan som föreslås i Skolbibliotek för bildning och utbildning.

4.1.2 Skolbibliotek och det systematiska kvalitetsarbetet

Systematiskt kvalitetsarbete, att planera, följa upp och utveckla utbildningen, är ett av skolchefens viktigaste uppdrag och redskap för att få fram den nulägesbild som politiken ska ha som grund för sitt fortsatta arbete och bör därför finnas med som en naturlig del.

Skollagen anger att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen, där skolbiblioteksverksamhet är en del av utbildningen, vilket gör att även denna verksamhet bör ingå i det systematiska kvalitetsarbete som ska ske både på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå. Rektor har ansvar för att kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå genomförs under medverkan av elever, lärare och "övrig personal", vilket bör innefatta skolbibliotekarie anser Ydre kommun.

4.1.3 Skolbibliotek och biblioteksplaner

Ydre kommun anser att det är bra om alla skolor/skolbibliotek upprättar en skolbiblioteksplan. Då får de en plan att utgå ifrån vad det gäller bibliotekets och skolbibliotekariens uppdrag, utveckling och förbättringsområden. Detta är också bra för det blir förhoppningsvis "ett levande dokument" för uppföljning och utvärdering i skolan.

4.1.4 Bemanning

Ydre kommun anser även att det är bra att bemanningen av ett skolbibliotek inkluderas i lagen. Det kommer också att vara utvecklande för likvärdigheten om alla elever får tillgång till åtminstone ett delvis bemannat skolbibliotek. Eleverna i Ydre kommun som deltagit i detta remissvar ser många fördelar med bemanning och önskar exempelvis hjälp med boktips, stöd vid informationssökning och att det finns någon på plats att ställa frågor till. Eleverna önskade också fler böcker och en mer inbjudande lokal med gott om studieplatser vilket skulle möjliggöras av bemanning fler timmar under skoldagen.

4.1.5 Analoga och digitala resurser

Det behövs både analoga och digitala resurser i ett skolbibliotek för att öka likvärdighet och utifrån den nationella digitaliseringsstrategin inom skolväsendet.

När det gäller studier på distans ser Ydre kommun att det är viktigt att även eleverna på distans har möjlighet att kunna använda skolbibliotek för likvärdighet och ökad måluppfyllelse.

De tillfrågade eleverna i vår undersökning upplever dock ett större behov av ett fysiskt skolbibliotek och uttrycker inga önskemål om tillgång till ett digitalt skolbibliotek.

4.1.6 Inköpsstöd till skolbibliotek från Kulturrådet

Detta är givetvis något mycket bra. Det ger skolbiblioteken en chans att utöka sitt bokbestånd med externa medel. I Ydre kommun sker detta idag i samverkan med folkbiblioteket, där c:a 85 % av bidraget går till medier till skolbiblioteket och resterande till läsfrämjande projekt i samarbete mellan fritidshem, förskoleklass och folkbibliotek. Ytterligare stöd ger ett bredare utbud i skolbiblioteket. En översyn av hur bidraget fördelas där hänsyn inte endast tas till antalet elever/invånare i kommunen vore önskvärt.

4.1.7 Allmänna råd

Allmänna råd är ett bra sätt att stötta rektorer och huvudmän i deras arbete och belyser även vikten av att ha och utveckla skolbiblioteken, samt öka kvaliteten. Allmänna råd skulle också kunna inkludera hur samverkan mellan skol- och folkbibliotek kan organiseras för ett fördjupat samarbete.

4.2 Skolbibliotekets breda uppdrag

Skolbiblioteket befinner sig i ett spänningsfält men har just därför en särskild potential. Skolbibliotekets verksamhet kan, när den fungerar som bäst, bidra såväl till god utbildning och ökad måluppfyllelse som till att främja bildning och elevers självständiga kunskapssökande.

I denna skrivning är Ydre kommun överens med utredningen och tycker att det är viktigt för att nå måluppfyllelse och även ge elever chans till högre måluppfyllelse.

5.7.1 Utredningens förslag

I skollagen (2010:800) ska bestämmelser införas som anger följande:

En skolhuvudman får, om det finns särskilda skäl, organisera skolbiblioteksverksamhet i samverkan med ett folkbibliotek eller med ett skolbibliotek på en annan skolenhet (se 4.6.1).

I en kommun av Ydres storlek kan det finnas flera vinster med samverkan mellan skol- och folkbibliotek. Kommunen ställer sig positiv till denna möjlighet och samarbete, framförallt vad det gäller det läsförämjande arbetet och samordning av t.ex. lovaktiviteter, programverksamhet, bokprat/samtal, temadagar osv.

Samverkan med ett folkbibliotek, eller med en skolenhet inom en annan skolhuvudmans organisation, ska regleras i en skriftlig överenskommelse som ska ange följande: Parterna, den eller de skolenheter överenskommelsen avser, skälet till överenskommelsen samt dess innehåll och omfattning.

Ydre kommun ställer sig positiv till att samverkan regleras i en skriftlig överenskommelse. Idag finns i vår kommun ingen sådan överenskommelse utan samverkan sker på mer godtycklig basis och kan tyckas otydlig både för folkbibliotekspersonal och pedagoger. Brist på skriftliga överenskommelser försvårar också uppföljning av gemensamma verksamheter och läsförämjande insatser.